

Tretja glavna skupščina je bila mnogobrojno obiskana. Vršila se je o priliki lanske deželne razstave. Prisotnih je bilo do 300 učiteljic.

Odbor konstatira, da je imelo drugoletno nabiranje darov minimalen uspeh. Tudi je morala Udruga opustiti Menso, ker je dobivala premalo opore v učiteljstvu.

Referirala je učiteljica Konrad-Gazdovič o težnjah učiteljic in stavila sledeče resolucije:

- Pri vsaki šoli, kjer je mogoče, naj se osnuje šolski vrt za praktični pouk deklic v gojenju zelenjave in cvetic.
- učiteljice imajo pravico do iste plače kot učitelji.
- Za pouk v ročnem delu naj se ustanove stalne nagrade.
- Na vseh višjih in nižjih dekliških šolah naj se imenujejo stareje in zaslužne učiteljice za voditeljice.
- Pri nameščenju učiteljic naj se ozira na sposobnost in službena leta.
- Pri deželni vladi naj se osnuje mesto učiteljice-referentinje, ki bi zastopala glede šolstva in discipline interese učiteljic.
- Delokrog šolskega upravitelja naj se omeji le na administrativno polje.
- Naj se postavno zavarujejo pogrebni stroški učiteljicam, oziroma njenim najbližjim.
- Na večrazrednicah naj se vsi uradni dopisi rešujejo pri konferencah ali pa vsaj z vednostjo učiteljice.
- Vsaka šola, kjer služi učiteljica, naj bo naročena na „Domače Ognjišče“.

k) § 152. šolskega zakona naj se odpravi (celibat učiteljic). Glede teh resolucij je odbor pooblaščen, da stori potrebne korake pri vladi.

Učiteljica Zdenka Smrekar je čitala zanimivo razpravo „Praznoverje in stališče šole proti njemu“.

Učiteljica Hermina Berkič je predavala „O duševnih abnormalnostih šolskih otrok“.

V novembru 1906 je vložila „Udruga učiteljic“ prošnjo na hrvaški sabor, da se naj povišajo učiteljstvu plače sploh, a zavoljo pravice, potrebe, ugleda, sloge ter napredka narodovega naj velja tu edino pravo načelo „enaka plača za enako delo“.

V poslednjem času se objavljajo v raznih listih članki, polni nedostojnih napadov na hrvaške učiteljice. Povod tem člankom je obljubljeno povišanje učiteljskih plač. Nevoščljivost je razgrela nekatere hrvaške učitelje, da mečejo s polnimi rokami blato na svoje tovarišice, ne misleč, da s tem blatijo tudi sebe. Nekateri razsodnejši učitelji opozarjajo tovariše na krivičnost in nevarnost teh napadov. Tako piše nekdo v učiteljskem listu „Preporod“ glede učiteljskih plač: „Učiteljske plače so sploh tako majhne, da ne more biti govora o tem, da bi učiteljice ostale pri 800 K. Ne plača se učiteljica niti njena družina, nego to, kar ona zastopa. Ali dela n. pr. nadbiskup toliko, da ravno zasluži svoje dohodke? Mislimo, da se tu plača to, kar on zastopa. Tudi učiteljica zastopa vzvišeno idejo kakor učitelj in zato se mora plačati kakor učitelj.“

Hrvaške učiteljice, organizirane v Udrugi, hočejo neumorno delovati za svoje pravice; ne boje se tudi boja, za katerega posledice so odgovorni oni, ki so ga začeli.

Slovenke, jim kot sotrpinke želimo najboljših uspehov.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 11. majnika t. l. je umrl tovariš Anton Žager, nadučitelj v Pletrovčah pri Celju. Ker je bil član našega društva in je vse zneske redno vplačal, sem odposlal gospo vdovi znesek 432 K. Članom razposljem

tekem tedna položnice s prošnjo, da takoj na listku označeni znesek vplačajo. Pri 18 članih bom primoran označiti tudi zastanke, katere je obenem poravnati, ker poznejši izgovori niso merodajni, posledice netočnega plačila so lahko prav neprijetne.

Ig, 21. majnika 1907.

Franc Ks. Trošt.

Kranjsko.

Logaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 16. maja na Uncu. Tajnik M. Kobaj je poročal:

Odbor učit. društva logaškega okraja je imel tri odboroze seje po zadnjem obnem zboru ter dve društveni zborovanji z današnjim vred. Jeseni je predaval gosp. profesor Suher v Logatcu o risanju po naravi, za danes je pa povabil odbor gosp. ravnatelja Gust. Pirca, da nam govori kot strokovnjak o stiku šole s kmetijstvom. Marsikomu izmed tovarišev se bo zdela ta izpremembra pri učiteljskem društvu čudna, ker dosedaj nismo bili vajeni temu. Duh časa zahteva tako izpremembra in mi učitelji, ako bi ne razumeli tega duha, ne bi bili vredni častnega imena odgojiteljev. Do sedaj so vladali nad narodi privilegiranci, ki se niso ozirali na mnenje, želje in zahteve nižjih slojev narodne mase, prezirali so jo, ovirali v napredku in omiki. Naš kruti birokratizem je podpiral to kasto in mi smo se dosedaj zibali z njimi, ker drugače skoro delati nismo smeli — ker nad našimi glavami je visel Damoklejev meč! Ta meč je danes strt in vržen med staro šaro. Kasta privilegirancev je padla, s tem je uklonjen jako globoko tudi birokratizem, danes ima besedo tista od pamtiveka prezrta in zaničevana masa — nižji sloji naroda.

Duh časa torej zahteva, da se tudi mi tesno združimo s to narodno maso, ki ima odslej odločilno moč v rokah. Z duhom časa se mora ravnati tudi učiteljstvo po šolah, med narodom in v svojih društvih. Odslej se ne bomo več razgovarjali sami med seboj o naših stanovskih zadevah, kakor bi bilo to nekaj skrivnega, česar ne bi smeli nihče slišati in vedeti. Mi moramo stopiti med narod, da sliši naše stremljenje in želje po napredku na vsi črti narodne prosvete, da opazuje naše delo, težave in ovire, ki jih imamo pri svojem trudapolnem delu. Naš narod sam naj bo navzoč pri naših društvenih zborovanjih, da z njim složno v edinstvu in sporazumljenju delujemo. Ako bo naš narod spoznal naš trud, delo, dobro voljo in vnemo za poklic, nas bo tudi podpiral pri tem plemenitem delu. Potem bo zaman vpitje da je današnja šola prokletstvo za naš narod, zaman obrekovanje, da delujemo proti ljudstvu, zaman ščuvanje, da smo brezverci, ki hočemo vreči Boga iz šole.

Če hočemo pa mi hoditi z narodom, ga moramo tudi poznati. Ni zadosti, da ga poznamo, marveč moramo med narodom tudi delovati ne samo v šoli, marveč vedno, kadar nanese prilika. Mi živimo med kmetovalci — in kmetijstvo je silno obsežna znanost, ki ima več panog, zato je nam učiteljem na kmetih nujno potrebno, da napredujemo z duhom časa tudi v znanosti iz kmetijstva. Tudi kmet mora napredovati, če hoče živeti stanu primerno, kar se žalibog danes ne godi. Mar nismo mi učitelji tisti faktor, ki lahko v marsičem pomagamo našemu propadajočemu kmetijstvu? Ali si ne pridobimo mi s tem lahko mnogo zaslug, hvaležnosti, ugleda in spoštovanja? Da nam bo mogoče to storiti, smo povabili strokovnjaka iz kmetijstva k našemu društvenemu zborovanju in z njim so nam tudi prav iz srea dobrodošli naši gosti.

Odslej se bodo vršila naša društvena zborovanja vedno drugod, zato mora danes obeni zbor skleniti, kje se bo vršilo prihodnje društveno zborovanje. Ker so pa s takšnimi zborovanji zvezani tudi stroški, se nadejamo, da bo vbodoče vladala večja živahnost med nami. Mnogo učiteljev je bilo do sedaj za društvo brez zanimanja. Le s težavo so nekateri plačali udnino 3 K, prav veliko jih je tudi popolnoma izostalo. Odslej bo ud našega društva le tisti, ki plača letno udnino. V našem okraju imamo tudi v Idriji srednjo šolo in srednješolske profesorje, ki imajo z nami isto stremljenje — izobrazbo našega naroda. Združili smo se na literarnem polju pri „Šolski Matici“, lepo bi bilo, da bi se združili tudi pri društvi. Po zgledu čeških srednješolskih profesorjev, ki imajo tesno združitev z ljudskimi učitelji, vabimo

*) O tem predavanju prihodnjič!

tudi gg. profesorje in vse ostalo učiteljstvo iz Idrije v naš delokrog. Naše društvo ni političsko, marveč strogo znanstveno, izobraževalno in pedagoško. Tudi prijatelje šolstva prav radi sprejememo v svoje društvo. Želeti bi bilo, da bi jih prav veliko pristopilo k nam, saj mi delujemo, trpimo in hrepenimo po izobrazbi naroda, zato upamo, da nas bo tudi narod podpiral.

Naše društvo ima jako plemenit namen: delovanje za izobrazbo in napredek šolstva. Ono ima prosto roko sklepati razne prošnje, nasvete in pritožbe na višje oblasti. Vsakdo ima prosto besedo pri društvenem zborovanju povedati ali tudi pismeno naznaniti svoje mnenje in želje. Vsa društva so koncentrirana z deželnim učiteljskim društvom vred v „Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev“. Na željo deželnega učiteljskega društva zaradi posvetovanja o naših gmotnih zadevah, je odposlal odbor dva zastopnika k društvenemu zborovanju dne 27. marca. Sklenilo se je poslati k naučnemu ministru na Dunaj dva slovenska in enega nemškega delegata k avdienci, da bi naš deželni zbor čimprej bil sklican zaradi regulacije naših plač, ker zlasti učitelji-začetniki stradajo s svojimi 66 K na mesec, da vidijo črno pred očmi. Nemci bodo plačali svojega delegata sami, Slovenci bomo pa razdelili te stroške med vsa učiteljska društva. Ker je naše društvo v finančnih zadevah v prav slabem stanju, bo treba pokriti te stroške na kak drug način — s prostovoljnimi doneski.

Pri tej priliki naj bo še omenjeno, da naj učiteljstvo tega okraja, zlasti sodnijski okraji Logatec, Cerknica in Lož bolj podpirajo „Šolsko Matico“ po zgledu drugih okrajev. Vsak učitelj in šola naj bo ud tega za razvitek šolstva in napredka silno potrebnega društva, ki se lepo razvija in daje na svetlo jako poučne knjige zlasti za nas ljudske učitelje. Udnina naj se plača do 1. avgusta poverjeniku v Begunjah.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, 26. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Trbovljah (Vode) po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo odposlancev o zborovanju štajerskega „Lehrerbunda“. 4. Predavanje: Kako naj podpira družina učiteljevo delovanje v šoli? 5. Slučajnosti.

Pol ure pred zborovanjem pevska vaja v šoli. Pesmi št. 61, 64, 65 v Moh. pesm. I.

K polnoštevilni udeležbi vabi vljudo odbor.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj je priredilo dne 2. maja izlet v Malo Nedeljo. Pri tako lepem vremenu je pač bilo pričakovati mnogo boljše udeležbe. Žalostno je, da so izostali tovariši in tovarišice najbližjih šol. Kje je stanovska zavest?!

Predsednik je otvoril zborovanje, pozdravljajoč posebno tovariše in tovarišice iz ptujskega okraja ter omenil v svojem govoru, da je primerjati naše društveno delovanje letošnji zakasneli pomladi, ter izrazil željo, da prodre vse oživljajoče solnce tudi pri nas meglo brezbriznosti, ki ovira razvoj šolstva in napredek učiteljstva.

Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja nam je podal tovariš Cvahte prav zanimivo zgodovinsko črtico Male Nedelje.

Delegatom za zborovanje v Gradcu dne 9. maja je bil izvoljen tovariš Fr. Schneider.

O pristopu k „Učit. tisk. društvu“ in o naročbi „Učit. Tovariša“ se ni sklepalo, ampak se je zadeva prepustila odboru, ker so takrat izostali v to izvoljeni poročevalci.

Ko se določi prihodnje zborovanje na 6. dan junija v Radince, zaključí predsednik zborovanje, pozivljajoč tovariše, da store 14. maja svojo dolžnost.

Po zborovanju je bila pevska vaja.

Učiteljsko društvo za šentlenarski okraj priredi v četrtek, dne 6. maja t. l. izlet v Št. Jurij v Slov. goricah. Na dnevnem redu so med drugimi, jako zanimivimi točkami tudi te-le točke: 1. Lapajnetovo „Domovinoslovje“ (g. Šijanec). 2. G. delegat Feliks Skerjanc poroča o „Lehrerbundu“ v Gradcu. 3. Ob 1. uri popoldne je skupen obed pri g. Kranjcu v Šent Jurju. 4. Petje in godba. — Ako bi 6. junija t. l. deževalo, se preloži izlet na 13. junija. Cenjene tovarišice, spoštovani tovariši, ker nas je malo, vsi na krov! Nobeden naj ne ostane doma brez posebnega vzroka. Ako si tako srečen, da imaš „boljšo

polovico“, ne pusti je doma! Vabite v imenu društva šolske prijatelje! Presrčno ste pa tudi povabljeni, kolegije in kolegi iz obližja sosednih okrajev.

Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, blagovoli naznaniti g. Pavlinu nadučitelju v Št. Jurju.

Na veselo snidenje 6. junija v Št. Jurju.

Kopič, predsednik.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je izvolilo pri zborovanju v Gorici dne 2. maja t. l. za delegate k letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Radovljici te-le tovariše, oziroma tovarišice, ki so: Jelšek Amalija, Franjo Krajnik, Križman Ignacij, Urbančič Alojzij, Leban Fran, Ozel Rihar in Rojic Jakob. Namestniki so: Pavlica Urh, Vižintin Rudolf in Baš Fran.

Učiteljsko društvo za goriško okolico zboruje dne 6. junija t. l. v Kanalu ob 10. predpoldne. Dnevni red. 1. Ukoslovne črtice iz prirodoznanstva, predava g. nadzornik Fr. Finšger. 2. Učitelj v svojem in občem delokrogu, predava g. J. Rojic. 3. Razni predlogi.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 5. — Na uvodnem mestu pričenja marljivi tovariš Avgustin Požegar interesantno študijo z naslovom „Otroci, odgojevalci doraslih“. — Takisto zanimiv je naslednji članek „Navajajmo mladino k modremu opazovanju veličastne prirode!“, ki ga je spisal Matija Heric. — Drag Pribil končuje svoje poročilo „Na četrtem vseučiliškem tečaju v Turnovu“. Dokaz temeljitega strokovnega znanja je razprava Jos. Bezljaja „Izvajanje enačb z eno neznanko iz sorazmerij“. — „O pouku v oddelkih“ se glasi začetek temeljitega poročila tovariša Rudolfa Horvata. — „Zvezde“ je naslov učni sliki iz matematiške geografije, ki jo objavlja Fr. Fink. Za „Književnim poročilom“ zaključuje tudi to, po izbranih in raznovrstni vsebini odlikujočo se „Popotnikovo“ številko raznih novic bogat „Razgled“.

Metulji v podobah. 129 barvanih podob s slovenskimi, nemškimi in latinskimi imeni. Izdal in založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 80 h, po pošti 85 h. V lepem, jasnem, slikovitem tisku je izdal podjetni založnik Schwentner na 12 tablah 129 podob metuljev, ki jih bo zlasti mladina rada gledala, da po teh podobah spozna tudi žive. Knjižico, ki ji je tudi cena nizka, toplo priporočamo.

XLIII. redni občni zbor „Slovenske Matice“ se vrši v sredo, dne 29. velikega travna 1907. l. ob šestih popoldne v Ljubljani v veliki dvorani „Mestnega doma“. — Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov govor. 2.) Letno poročilo tajnikovo za dobo od 30. malega travna 1906 do 15. velikega travna 1907. — 3.) Poročilo blagajnikovo o računskem sklepu za leto 1906. (Računski sklep in ostali računi so gg. društvenikom v pisarni na ogled in jim bodo pri obnem zboru samem tiskani na razpolago) — 4.) Volitev treh računskih presojevalcev (§ 9. lit. a društ. pravil). — 5.) Poročilo blagajnikovo o proračunu za leto 1907. — 6.) Dopolnilna volitev društvenega odbora. Po § 12. al. 5. društvenih pravil izstopijo letos iz odbora gospodje: dr. Fr. Detela, dr. A. Gregorčič, Fr. Hubad, L. Pintar, dr. L. Požar, A. Senekovič, J. Sušnik, J. Šubie, dr. A. Ušeničnik in Fr. Wiesthaler. — Poleg teh bo obnem zboru izvoliti namesto izstopivših odbornikov dr. J. Šmida še dvoje novih odbornikov za dobo štirih, oziroma dveh let. — V odboru pa še ostanejo gg. A. Bartel, J. Dimnik, Fr. Finžgar, E. Gangl, Fr. Govekar, P. Grasselli, J. Majeiger, Fr. Mulčinski, dr. M. Murko, dr. M. Opeka, M. Pleteršnik, dr. J. Sket, L. Svetec, A. Trstenjak, ing. J. Turk, J. Vilhar in V. Zupančič. — Vsaj 20 odbornikov mora praviloma bivati v Ljubljani, izstopivši smejo biti zopet voljeni. — Pri volitvi treh računskih presojevalcev in pri volitvi odbornikov se všteto tudi lastnoročno podpisani volilni listki nenavzočih društvenikov. 7.) Posamezni nasveti in predlogi. — Odbor nasvetuje te-le kandidate: dr. Fr. Detela, prof. Ferd. Seidl, prof. Fr. Kos, prof. L. Pintar, prof.